

היסטוריה של בה"ד 20 (1954 - 1976).

בה"ד 20 (בית הספר לחימוש) בתחילת דרכו היה רק ענף חימוש בתוך בה"ד 6, אשר כלל שני ענפים: ענף חימוש וענף אספקה. מפקד ענף החימוש היה רס"נ שרגא אבן. בשנת 1956 הופרדו הענפים פיקודית. בה"ד 6 היה לבה"ד של חיל האספקה וענף החימוש הפך לבה"ד 20 (ביה"ס לחימוש), ומפקדו הראשון – סא"ל שרגא אבן. שני הבסיסים נשארו במקומם הגיאוגרפי, בצריפין. המטבח וחדרי האוכל היו משותפים ובאחריות בה"ד 6, עוד שנים רבות, דבר שגרם לבעיות לא מעטות. הקורסים שהועברו בענף החימוש היו: חימוש בסיסי (בעקר מסגרות), מכונאות רכב, נשק קל, נשק כבד, טכנאי תחמושת, פקידות טכנית וקציני חימוש. בענף האספקה היו קורסים לקציני אספקה, טבחים, נהגים ונהגי פרדות. הקצינים התורניים, שהיו גם מענף החימוש, היו צרכים לבקר ולבדוק גם את הפרדות שברפת. בשנת 1954 הוחלט להעביר את האחריות להכשרת מכונאי הטנקים והזחל"מים, מחיל השריון לחיל החימוש. נעשו הכנות לקליטת הנושא בענף החימוש ב-בה"ד 6. למפקד הקורס הראשון מונה סג"מ הרי אברהמוב, שנשלח ללמוד את טנק השרמן ב-במ"ב 681, בסדנא הגייסית וב-בה"ט 2 של חיל האוויר (המנוע של השרמן היה מנוע הקונטיננטל שגלקח ממטוסים). את ה-זחל"מ למד סג"מ הרי ב-במ"ב 682. תכנית הלמוד כללה את השרמן והזחל"מ. סככות לקליטת השרמנים בבה"ד, נלקחו מ-מצל"ח 687 הסמוך, אלא שהיה צריך לבצע בהן הרחבה של התאים, כדי להתאימם לרוחב הטנק.

ענף החימוש החל לגדול וכאמור ב-1956 הפך לבה"ד 20. עם הרחבת אמצעי הלחימה של צה"ל גדל כל הזמן גם מגוון הקורסים בבה"ד 20. נבנו מתקנים חדשים, ובשלב מסוים גם מטבח וחדרי אוכל עצמאיים. הבסיס המשיך לגדול עד שהשתלט גם על המבנים והשטח של בה"ד 6, אשר הועבר מהמקום.

בשנת 1958 הוקמה הפנימייה הטכנית. המשימה להקמתה הוטלה על סרן הרי אברהמוב, שהוזעק מחופשתו ונשלח מייד ללמוד את נושא הקדם צבאי בפנימיית חיל האוויר ולאחר מכן דאג לכל ההכנות הארגוניות והמקצועיות, עד לפתיחתה עם 72 שוחרים הראשונים.

בשנת 1960 הוחלט במפקדת קחש"ר לפתוח ב-בה"ד 20 קורס טכני מתקדם לקצינים בדרגות סרן. המטרה הייתה כפולה:

א. להקנות ידע טכני מעמיק לקצינים לקראת קידומם לתפקידים בכירים.

ב. לשמש מפלט ו"לשחרר לחץ" שנוצר בגלל חוסר תקני רס"נ.

הקורס נפתח ב-7 לאוגוסט 1960 והסתיים ב-28 ספטמבר 1961.

בקורס היו רק 8 חניכים.

מפקד הקורס היה סא"ל כפכפי וסגנו רס"נ(מהנדס) בנימין פיין. סא"ל כפכפי עזב באמצע הקורס ורס"נ בנימין פיין החליפו. בסגל הקורס היה גם סגן(מהנדס) בר-זיק, שהדריך מתמטיקה, שרטוט טכני ופרקי מכונות. רס"נ פיין הדריך חשמל ואלקטרוניקה. לנושאים האחרים הובאו מרצים מבחוץ.

הלמודים היו בהחלט ברמה גבוהה. הקחש"ר, האלוף עמוס חורב, שהיה יוזם הרעיון, עקב אחר ההתקדמות מקרוב.

מאוחר יותר, בזמנו של תא"ל חיים דומי כקחש"ר, רס"נ הרי אבירם כרמ"ד הדרכה, הקורס קיבל הכרה ע"י המוסדות הממשלתיים וההסתדרות, וחניכיו זכו לתואר טכנאי.

נערכו גם שתי השתלמויות השלמה, בבה"ד 20, לבוגרי הקורס מהעבר, אשר הוסמכו גם הם כטכנאים.

הבסיס הצטיין תמיד בשיטות ואמצעי ההדרכה והיה מושא להערכה בשל כך. אנשים חשובים מחו"ל ומהארץ הובאו תמיד אליו לביקור ע"י פקוד ההדרכה, מפקדת קחש"ר ומה"ד. נערכו בו גם קורסים לחניכים מצבאות זרים: אתיופיה, אוגנדה, זאיר, סינגפור ו"קורדיסטאן".

דגש מיוחד ניתן להכשרת המדריכים. קורסים מיוחדים לכך נערכו באופן סדיר. הייתה חובה של המפקדים הבכירים לבקר באופן שוטף בשיעורים, לנתח אותם יחד עם המדריכים ולהגיש דו"ח על כך. קידום של המדריכים היה תלוי בתוצאות עבודתם. תכניות הלימודים ומערכי השיעורים שוחזרו ומטרות ההדרכה הוגדרו במונחי ביצוע! המבחנים שיקפו את השגת המטרות ולקחים הופקו וטופלו. באשר לאמצעי ההדרכה, צריך להדגיש שבתקופה זו עוד לא היו בשימוש מחשבים. בהתחלה היה שימוש רחב בלוח גגיר, כרזות, בד (שמיכות) והדבקת מדבקות. מאוחר יותר נכנס השימוש בשקפים וויאוגרפים (מטולי שקפים), שהיו במחסור והיה צריך "להילחם" כדי להשיגם. הישג גדול "נרשם" כשבכל כיתה היה מטול שקפים! הבה"ד הצטיין במוצגיו (חתכים של מכללים, מנועים, פריסות וכ"ד). המדריכים התחרו להכין כאלה והייתה גם מחלקה מיוחדת שעסקה בזה. הושג גם הסדר עם במ"ב 681 (מש"א), בו הוקצבו שעות עבודה לבה"ד ושם שופרו החתכים ע"י ציפויי ניקל ואחרים.

דגש ניתן גם לנושא המבחנים המקצועיים, אליהם הגיעו נגדים מהשדה. הוקם מדור מבחנים שעסק בנושא.

הבסיס עסק כמובן גם בספורט. היו קבוצות כדורגל וכדורסל. באחת מאליפויות הכדורסל של פקוד ההדרכה, זכה הבסיס במקום ראשון. היה זה בעקר בגלל תרומתו של מיקי ברקוביץ, שהיה באותו זמן חניך באחד הקורסים.

לחיזוק הקשר עם השדה הוכנו והופעלו גם נ"נים להדרכה ניידת. מדריכים מצוידים באמצעי הדרכה מתאימים נסעו והעבירו השתלמויות בנושאים חשובים, לזקוקים להם בשטח.

בחלק מהקורסים הייתה בעיה של מוטיבציה. חניכים לא רצו להשתתף בהם והביעו זאת בהישגים נמוכים ומשמעת. הנושא טופל ע"י הצגות תכלית (בהם הומחש חשיבותו של המקצוע) והסברה אינטנסיבית של הקצונה הבכירה. בגמר כל שנה ולקראת השנה החדשה, נערך תמיד כנס עם כל הסגל ובו נמסרו ונותחו פרטי הביצוע של כל הקורסים וכל שאר ההישגים והכשלים של השנה החולפת והיעדים והמטרות לשנה הבאה. הדבר נתן הרגשת שייכות לכל בעלי התפקידים והגביר את המוטיבציה.

כאשר אלוף שמואל גונן (גורודיש) מונה לראש מה"ד ב-1972, הוא ביקר בכל בסיסי ההדרכה. בחלק מהם הוא מצא לקויים ומפקדים ננזפו. הביקור שלו ב-בה"ד 20 עבר ללא דופי. יתרה מכך, בגמר הביקור הוא הביע שביעות רצון והורה למפקד פה"ד להביא את כל שאר מפקדי ה-בה"דים ל-בה"ד 20, כדי ללמוד ממנו. ואכן אורגנו שתי השתלמויות מוצלחות, בהן השתתפו מפקדי בסיסים וסגניהם. מפקד בה"ד 20 היה סא"ל הרי אבירם.

לאחר מלחמת יום כיפור גדל והתרחב שוב הבסיס, במגוון הנושאים הנלמדים ובכמויות הקורסים, דבר שהביא לצורך לבצע בו ארגון מחדש. הנושא קיבל תנופה לאחר בקורו המוצלח של ראש אג"מ, האלוף (חקה) חופי.

במאי 1974 הועלה מפקד הבסיס ל-אל"מ (אל"מ הרי אבירם), סגנו ל-סא"ל (סא"ל אריה פלריר), והוגדרו 5 ענפים שבראשם סגני אלופים: ענף אמון מפקדים, ענף מפקדים, ענף רכב, ענף נשק וענף שוחרים (הפנימייה הטכנית).

לציין שקודם לכן הועלה גם התקן לשל מפקד בה"ד 7 (ביה"ס לקשר) ל-אל"מ, אך סגנו ומפקדי הענפים לא הועלו לסא"ל ונשארו רבי סרנים.

בשנת 1976 היו ב-בה"ד 20 כ-500 אנשי סגל, כ-2000 חניכים במגוון רחב של קורסים והשתלמויות, ולמעלה מ-60 טנקים ו-תומ"תים להדרכה, אשר היה צריך לתחזקם בכוננות של זמן מוגדר.

כותב הפרק:

אל"מ (מיל) הרי אבירם, מפקד בה"ד 20 מיוני 1970 עד נובמבר 1976.

מפקדי בה"ד 20 (1956-1976):

סא"ל שרגא אבן 1956-1961 (לפני זה כמפקד ענף חימוש בבה"ד 6).
סא"ל יהודה בונה 1961-1967
סא"ל הילל מונין 1967-1970
אל"מ הרי אבירם 1970-1976